

EXPRES

WIECZORNY ILUSTROWANY

ROK IV. | ŁÓDŹ PONIEDZIAŁEK 19 LIPCA 1926 r. | NUMER POJEDYNCZY 15 GROSZY. | Nr. 198

Defraudacja w Kasie magistrackiej.

Zastępca kasjera, Leśniewski, zabrał 16.000 zł. i zginął bez śladu. P. prez. Groszkowski zażądał natychmiastowego oddania kasy.—„Czy mogę wyjść na 5 minut?”—Jednostronna rewizja.—Przygotowania defraudanta.

Łódź, 19 lipca.

W dniu dzisiejszym przed południem rozniosła się po mieście sensacyjna pogłoska o wielkiej defraudacji, popełnionej w głównej kasie magistratu.

Natychmiast po otrzymaniu tej wiadomości, zwróciliśmy się do głównego skarbnika magistrackiego p. Chwalbińskiego, który udzielił nam szczegółów tej nowej sensacji.

Od dziewięciu blisko lat pracował w magistracie w charakterze urzędnika nie jaki Walenty Leśniewski, zamieszkały przy ul. Piramowicza 5.

Leśniewski przez pewien czas pracował w wydziale podatkowym, następnie przeszedł do innych wydziałów, ostatnio zaś zastępował będącego na urlopie skarbnika Grajnera.

Leśniewski miał być obecnie po powrocie p. Grajnera tranzlokowany do wydziału budownictwa.

Onegdaj, w sobotę, o godzinie 1-ej w południe wiceprezydent Groszkowski wydał polecenie Leśniewskiemu, aby natychmiast oddał kasę głównemu kasjerowi.

Leśniewski oświadczył wówczas, że ma jeszcze do załatwienia kilka ważnych spraw, prosi wobec tego, aby sprawdzenie kasy odłożono do poniedziałku.

Na pytanie wiceprezydenta Groszkowskiego, dlaczego tak bardzo się spieszy, L. odpowiedział:

— Za pół godziny odchodzi pociąg... Chcę wyjechać do rodziny na wieś...

Wiceprezydent Groszkowski uważał ten

motyw za niewystarczający, wydał więc ponowne polecenie, ażeby L. oddał natychmiast kasę i nie odkładał tej czynności do poniedziałku.

Leśniewski przyjął do wiadomości polecenie swego zwierzchnika i wrócił do kasy.

Po chwili jednak zgłosił się do głównego kasjera p. Chwalbińskiego z prośbą

aby pozwolił mu wyjść na 5 minut na dwór. Leśniewski przyrzekł, że zaraz wróci i odda kasę.

P. Chwalbiński zgodził się na propozycję swego podwładnego i pozwolił mu wyjść nie dłużej, niż na 5 minut z biura magistrackiego.

Leśniewski zamknął okienko i oświadczył interesantom, że dziś już nikogo nie załatwi.

Wyszedł z biura i więcej już nie wrócił.

Gdy po upływie pół godziny Leśniewski nie zjawiał się w biurze, p. Chwalbiński

zameldował o powyższym wiceprezydentowi Groszkowskiemu, który postanowił poczekać jeszcze pół godziny.

Gdy o godzinie drugiej Leśniewski nie wrócił, prezydent Groszkowski na wniosek członków prezydium magistratu dokonał jednostronnej rewizji kasy w obecności p. Chwalbińskiego, ławnika Hajkowskiego i kilku urzędników.

Rewizja dała rewelacyjne rezultaty.

Stwierdzono w kasie brak 16.000 zł. Natychmiast zawiadomiono o wypadku urząd śledczy, który rozesłał na wszystkie strony listy gończe w celu przyłapania defraudanta.

Jednocześnie policja przeprowadziła rewizję w mieszkaniu Leśniewskiego, przy ul. Piramowicza 5, gdzie jednak nie podejrzanego nie znalazła.

Stwierdzono tylko, że Leśniewski w sobotę do godziny trzeciej był w domu, zapłacił gospodarzowi komorne i od tego czasu zaginął po nim wszelkie ślady.

Według informacji policji koluszkowskiej wynika, że Leśniewski od kilku dni nie był już na wsi pod Koluszkami u rodziny i nie wiadomo, gdzie się znajduje.

Policja prowadzi w tej sprawie energiczne śledztwo.

— Panie prokurencie przystali portret pana szefa, samą głowę. Gdzie go powiesić.

— Dla analogji nad pustą kasą.

Rodzina zabójcy przemysłowca Dobranickiego.

Zatarg powstały na tle wydalenia brata i matki zabójcy przemysłowca Dobranickiego nie został dotąd zlikwidowany.

W dniu dzisiejszym jak dowiaduje się „Express” interwenjować będzie w tej sprawie inspektor pracy.

Taryfy elektryczne nie powinny być podwyższone.

Jak się „Express” dowiaduje przedstawiciele frakcji socjalistycznych podejmą interwencję w magistracie w sprawie podwyższenia taryfy za prąd elektryczny przez Łódzkie Tow. Elektryczne.

Interwencja ta pozostaje w związku z uchwałą rady miejskiej wzywającą magistrat do niedopuszczenia do podwyższenia taryf elektrycznych.

Katastrofa kolejowa

Paryż, 18 lipca.

„New York Herald” donosi z Białogrodu, że z powodu bardzo gwałtownej burzy rozbił się ekspres na linii Sarajewo-Zadovic w Bośni.

Dolar w Łodzi.

W dniu dzisiejszym przed południem na rynku walutowym w Łodzi w godzinach przedpołudniowych kurs dolara w obrotach prywatnych wynosił 9,20 w płaceniu i 9,22 w żądaniu. Tendencja spokojna.

II PRZEDGIELDA WARSZAWSKA.

Dolary 9,20 w żądaniu. Tendencja słaba.

PRZEDGIELDA GDAŃSKA.

Złoty 56,15
Warszawa 56,35
Dolary 5,14 i pół
Przekazy 9,20

Walka o szpitalne opłaty.

Jak się „Express” dowiaduje kasa chorych przesłała w dniu dzisiejszym urzędowi wojewódzkiemu protest przeciwko podwyższeniu opłat szpitalnych o 50 proc.

Równocześnie magistrat m. Łodzi zamierza również wystąpić do urzędu wojewódzkiego o wstrzymanie tej uchwały.

Dziewiąty bezpłatny konkurs „Expressu”

Kupon № 20. z dn. 19 lipca 1926 r.

Imię i nazwisko _____

Adres _____

Niniejszy kupon należy starannie wyciąć i schować. Od dn. 26-go do dnia 29 lipca należy 25 takich kuponów, zamkniętych w kopertę, wrzucić do skrzynki redakcyjnej „Expressu” (Piotrkowska 49, w podwórzu).

Dźwigające się Niemcy utworzyły monstrualny trust stalowy przy pomocy kapitału amerykańskiego.

Hegemonia Niemiec nad Europą?

Dominujący fakt w życiu przemysłem Niemiec w ostatnich tygodniach stanowi utworzenie olbrzymiego trustu p. n. „Zjednoczenie przemysłów stalowych”. Dzieło to, którego głównym współtwórcą był August Thyssen, jest nie tylko największym zjednoczeniem przemysłem w Europie, lecz nawet jak zgodnie stwierdzają informatorzy prasy niemieckiej może walczyć o lepsze z najpierwszemi trustami Ameryki.

Trust, grupuje jednak połowę wszystkich niemieckich przedsiębiorstw przemysłu żelaznego. Jest to zjednoczenie przedsiębiorstw, które dotychczas pozostawały ze sobą w najzacieklejszej walce konkurencyjnej.

Obecnie głównym celem trustu jest racjonalizacja produkcji zbiorowej, aby osiągnąć zredukowanie do minimum kosztów żelazo-stalowej produkcji niemieckiej.

Każda z fabryk, wchodzących w skład trustu, będzie produkowała tylko to, do czego najbardziej nadają się jej możliwości. Już zniesione zostały w poszczególnych fabrykach gałęzie produkcji czysto pasywne, uprawiane tylko ze względów konkurencyjności.

Zrealizowanie trustu stało się ostatecznie możliwe dopiero dzięki uzyskaniu, po długich pertraktacjach pożyczki amerykańskiej, największej z skutecznionych dotychczas w Ameryce pożyczek na cele przemysłowe. Wynosi 30 milionów dolarów na 6,5 proc. do spłaty w ciągu 25 lat. Została zawarta z grupą amerykańskich banków, na której czele stanął Dillon, Read and Co.

Przed osiągnięciem definitywnego porozumienia w sprawie pożyczki badała na miejscu w Niemczech sprawę trustu specjalna komisja amerykańskich ekspertów z ramienia „Dillon, Read and Co”. Dokładne i skrupulatne obliczenia tej komisji stwierdzają między innymi że trust w okresie między 1927 i 1931 rokiem, po uwzględnieniu już olbrzymich kosztów na reorganizację, renowację instalacji maszyn, itd. musi przynieść minimalne aktywum netto 28.300.000 milionów dolarów.

Trust niemiecki otwiera perspektywę olbrzymie dla Niemiec i nad których groźną wymową należałoby się poważnie zastanowić w innych krajach, szczególnie i z tego powodu, że przypuszczając należy, iż za przykładem przemysłu stalowego pójdą inne przemysły Niemiec, przygotowując może wraz z zwyciężeniem wewnętrznego kryzysu gospodarki niemieckiej, jednocześnie hegemonię gospodarczą Niemiec nad Europą, kto wie, czy nie wielokrotnie potężniejszą niż ta, jaka zarysowywała się przed wojną światową.

Góra spadła na pociąg 100 zaduszonych ofiar.

Wiedeń, 18 lipca.

Z Belgradu donoszą, że wskutek ostatnich silnych opadów deszczowych zerwała się góra nad torem kolejowym w pobliżu Serajewa w chwili, gdy pociąg osobowy przejeżdżał w kierunku Zavidovc z Serajewa. Ziemia zasypała pociąg osobowy wraz z pasażerami. Straż sanitarna, pożarna i wojsko odkopały pociąg, w którym znaleziono 100 ludzi zaduszonych. Ruch kolejowy na tym torze wstrzymany.

Na którym boku śpicie?

Dziwne wpływy magnetyczne działają na ludzi, zależnie od kierunku, w którym śpią, siedzą i pracują.

Ciekawe doświadczenia uczonych światowej sławy.

W 1852 roku znakomity chemik niemiecki Reichenbach zwrócił uwagę na fakt, że istnieje pewna kategoria ludzi, specjalnie wrażliwych na jakieś prądy, które, na innych normalnych osobnikach nie oddziaływują sposobem widocznym.

Ludzi którzy się odznaczają nadzwyczajną czułością na pewnego rodzaju zjawiska zmysłowe, a więc między innymi na prądy, nazywano oddawna sensytywami.

Wiadomo np. że na naszym kontynencie sensytywy nie mogą spać na lewym, tylko na prawym boku. Z obserwacji Reichenbacha wynika, że ta sprawa przedstawia się całkiem inaczej w Nowej Holandji, Chili, i Argentyne, gdzie sensytywy spią nie na prawym, lecz na lewym boku.

Zjawisko powyższe uczone objaśniali wpływem tajemniczej siły, stojącej w „pośrodku między magnetyzmem, elektrycznością i ciepłotą”, a którą on nazwał „odem”.

Z człowiekiem tego rodzaju można wykonywać różne doświadczenia.

Tak na przykład ustawiamy w ciemnym pokoju cztery krzesła w ten sposób, żeby sensytyw siedząc na nich, kolejno miał twarz zwróconą to na wschód lub zachód, południe lub północ. Pytamy go następnie, gdzie mu było najwygodniej, najprzyjemniej siedzieć. Odpowiedzi, że w tym wypadku, gdy miał twarz zwróconą na południe. Kiedy znowu siedział na krześle przodem na wschód, doznawał przykrości.

Analogicznie rzecz się przedstawia, jeżeli osobnik powyższy znajduje się w łóżku: przyjemność odczuwa, gdy leży głową zwróconą ku północy, a nogami — na południe. Skoro więc chce spać dobrze, musi się włożyć w kierunku północno-południowym, gdyż wtedy ma sen głębszy i bardziej pokrzepiający.

Niektórzy z sensytywów wiedzą z praktyki, że śpią dobrze tylko wtedy, gdy się położą, sposobem wyżej oznaczonym, udając się w podróż, biorąc z sobą kompas, aby mogli prawidłowo pościć sobie łóżo. Inni nie potrzebują wcale tego instrumentu, gdyż doskonale wy czuwała każdą stronę świata. Do tych ostatnich należał słynny żeglarz, inżynier Filippi: wystarczyło mu się obrócić powoli w kółko, aby tym sposobem oznaczył z całą pewnością, gdzie jest wschód, zachód itd.

Spostrzeżenia Reichenbacha potwierdził niedawno słynny uczone francuski Karol Richet. Uczony ten wygłosił referat w paryskim towarzystwie biologicznym, z którego wynikało, że u wielu ob-

serwowanych przez niego osób sen był głębszy, jeżeli spali głową zwróconą ku północy. Obserwacje powyższe były robione na osobach zdrowych i chorych należących do różnych klas społecznych. Badania tego rodzaju naprowadziły go na myśl, czy wpływ orientacji nie sięga także i na wydajność pracy. Z eksperymentów które wykonał w tym celu na samym sobie przy pomocy ergografu, okazało się, że wpływ taki jakoby istnieje, gdy patrząc podczas eksperymentowania na zachód, zdolny był do większej pracy mięśniowej, niż gdy był zwrócony twarzą na wschód. Najgorsze zaś wyniki dawała orientacja południowa.

Trudno jest orzec, kiedy uczeni zajmą się poważnie zbadaniem tej sprawy,

tak bardzo ciekawej z punktu widzenia medycyny, psychologii i innych nauk.

Zagadnienie wpływu prądów omawianych na nasz organizm jest, jak dotychczas, bardzo mało znane. Fakty przemawiają za tem, że niektóre osoby — po wyeliminowaniu pierwiastka sugestii i autosugestii — doznają pewnych zaburzeń, jeżeli przez czas dłuższy są zwrócone (np. podczas pracy) tyłem ku zachodowi lub południowi. Być może, iż chodzi w danym razie o jakieś tajemnicze wypromienowanie energii psychoneurwowej w stopniu nadmiernym, które ustaje, skoro osobnik zwróci się w kierunku odwrotnym. Sprawa ta należy jednak do przyszłości.

Jak Indianie sprzedali Nowy Jork.

Holendrzy kupili wyspę za 60 guldénów

Arystokracja amerykańska—to potomkowie pierwszych osadników.

Trzysta lat minęło od czasu gdy na małej wyspie Nowego Świata odbyło się pamiętne zgromadzenie które dało początek istnieniu dzisiejszego Nowego Yorku. Nikomu z obecnych nie śniło się wówczas, że na tem miejscu wyrosnie olbrzymi liczący miliony mieszkańców koncentrujący w sobie interesy całego świata.

W końcu maja 1926 roku na łące wyspy Manrattes, zwanej dziś wyspą Manhattes, siedzieli obok siebie w wielkiej zgodzie pałac fajki pokoju, podawaną z ust do ust, czerwonoskórzy Indianie i przybyli z dalekich stron marynarze i żołnierze holenderscy.

U brzegu zarzucił kotwicę holenderski żaglowiec „Zelmeeum” należący do zachodnio-Indyjskiej kompanji okrętowej, który przywiozł owych żołnierzy i marynarzy. Jeden z marynarzy spisał swoje wrażenia, które do dziś się przechowały.

„Wstapiliśmy na nieznaną nam ład w piękny dzień wiosenny. Nie obawialiśmy się krajowców, bo uprzedzono nas, że mają usposobienie łagodne i przyjacielskie, a i my nie przybywaliśmy z próżnymi rękoma. Czas był cudowny. Z pobliskiego lasu dochodził szum drzew i świargot nieznanym nam barwnie upierzonych ptaszek”.

Holendrów sprowadziła na wybrzeże nowego świata oczywiście nie chęć nasycenia oczu pięknem przyrody, ale cele

znacznie prozaiczniejsze. Po wypaleniu fajki pokoju przystąpiono do interesu. Przybyłe roztoczyli przed oczyma oszołomionych czerwonoskórych barwną materję, sieklery, noże, szklane perły i inne jarmarczne cuda bardzo pośledniej jakości.

Dla Indian były to jednak skarby i palił gorącą chęcią posiadania ich. Nie mogli wyjść z podziwu, gdy im oświadczone, że wszystkie te cuda staną się własnością, jeżeli tylko potwierdzą dokument spisany na korze brzoźowej. Niezwykle ten dokument oddawał holendrom w posiadanie całą wyspę, za skromną sumę sześćdziesięciu guldénów holenderskich. Indianie skwapliwie zgodzili się na proponowaną im sprzedaż, a zawarłszy układ, szybko siedli na swoje łodzie i odjechali, bojąc się że biali się rozmyślą i cofną tak niekorzystną dla siebie propozycję. W ten sposób wyspa Manrattes, stała się własnością białych.

Głowa towarzystwa, które zawarło pakt z czerwonoskórymi, był człowiek nazwiskiem Piotr Minuit. Ludzie ci żyli na wyspie kolonje zw. Nowy Amsterdam. Po śmierci Minuita rządziło jeszcze 3 gubernatorów kolonji, która jednak chyliła się do upadku. Zrazu był Nowy Amsterdam urządzony nader liberalnie i dawał schronienie licznym uciekinierom z Europy prześladowanym z powodu walk religijnych. Z czasem jednak zaczęto mieszkańców tyranizować.

W tym czasie postanowiła Anglja opanować kolonje holenderską. Owcześnie król angielski Karol II wysłał swego brata Jakóba księcia Yorku i kazał mu kolonje okupować. Pięć angielskich statków wojennych pod komendą Ryszarda Niccolsa z łatwością zdobyło fort, broniący przez 400 holendrów. Dnia 8 września 1664 roku kapitulował Nowy Amsterdam, który od swego zdobywcy otrzymał Nazwę Nowego Yorku.

Nowy gubernator Niccols mądrymi rządami pozyskał sobie sympatję ludności miejscowej, która zmieniła się w wiernych poddanych Anglii. Potomkowie tych rodzin stanowią dziś arystokrację nowojorską, dumni ze swych tradycji i pochodzenia. Oni też są głównymi organizatorami uroczystości, które odbędą się na pamiątkę opanowania wyspy przez Europejczyków.

Walki w Chinach

Londyn, 18 lipca.

Z Shanghaju donoszą, iż oddziały kantonjskie, pod dowództwem generała Tsang-Su, maszerują na wojska marszałka Wu-Oej-Fu, który oszańcował się w Hangow.

Armja generała Tsang-Su liczy stu pięćdziesiąt tysięcy dobrze wyćwiczonego i uzbrojonego żołnierza.

Wszystko tańczy charlestona — nawet dzieci amerykańskie.

Wiadomości bieżące.

Dziś: Wincentego
Jutro: Czesława, Emiljana
Wschód słońca o g. 3.35
Zachód o g. 7.49
Wsch. księżycy o g. 11.13
Zachód o g. 11.06
Długość dnia g. 17.19
Ubytek dnia 0.28

— Jak widzisz, kochana żono, ta wycieczka ogromnie mi się przydała. Ważę więcej o dwa pudy, niż przedtem.

Na wyścigach.

(Garść wrażeń felietonisty „Expressu.”)

Byłem wczoraj w Rudzie Pabjanickiej na wyścigach. Przypomniały mi się dawne, przedwojenne czasy. Było bardzo przyjemnie. Deszcz nie padał, słońce świeciło... Bardzo przyjemnie było... Ludzi bardzo wiele. Koni jeszcze więcej. (Tylko nie było ani jednego mądrego konia. Zamiast biegać na przelaj i być pierwszym, taki głupi koń pedził naokoło dłuższą drogą, zmęczył się i wszystkie konie były ostatnie u mety.

Najlepiej biegał „Kesjer” ze stajni bankowej. Tak uciekał, że nawet urząd śledczy nie mógł go złapać. Temu się udało!

Gorzej było z „Pożyczką” ze stajni amerykańskiej. Uparła się kobyła i nie chciała ruszyć z miejsca. Pchali ją ze wszystkich stron, a ona zwinęła ogon w kształt figi i powiedziała coś po angielsku, za co się wszyscy bardzo obrabizili, a niektóre panienki, obecne na wyścigach, zarumienily się i powiedziały, że tego nie rozumieją.

Nieszczęśliwy wypadek zdarzył się z „Rogowem” ze stajni kolejowej. Koń zapomniał, że nie jest stacją i wpadł w złość oraz na drugiego konia, wskutek czego nastąpiło zderzenie i wykojenie jednego z graczy w totalizatora.

Salwę śmiechu wywołał przystojny koń „Łodzianka” ze stajni Poniatowskiego. Wyobraźcie sobie, że ta zgrabna klacz zatrzymała się w połowie drogi, wyjęła z pod ogona puderniczkę i zaczęła sobie pudrować mordeczkę, wywołując ogólne zdziwienie wśród piękniejszej połowy publiczności.

Pozatem wszystko odbyło się normalnie.

Policja spisała piętnaście protokołów i aresztowała kilka podejrzanych osobników o kradzież kieszonkową.

W przyszłą niedzielę znów pojedzie na wyścigi.

Bolski.

Oszust

wymaniał od chłopca sztukę towaru na ulicy i znikł bez śladu.

Łódź, 19 lipca

Eliasz Pytel, właściciel zakładu dekatyzacyjnego przy ul. Kilińskiego 25 wysłał przed kilku dniami swego subjekta Abrama Kaczkę, zamieszkałego przy ul. Napiórkowskiego 59 z jedną sztuką towaru do swego klienta Chimowicza na ul. Nowomiejską 28.

Przy rogu Wschodniej i Pomorskiej zbliżył się do chłopca pewien osobnik, który oświadczył, że towar ten przeznaczone jest dla niego, wobec czego niema się pociągnąć, gdyż on ten towar może odrzuć odebrać.

Naiwny subjekt oddał towar owemu osobnikowi i wrócił do zakładu, gdzie opowiadał wszystko właścicielowi.

Po sprawdzeniu okazało się, że Chimowicz towaru nie odbierał.

O wypadku powyższym zawiadomiono policję.

Poszkodowany oblicza stratę na 850 złotych.

Pieńko dantejskie na dworcu Fabrycznym.

Rozkład jazdy w zupełności tamuje ruch wycieczkowy z Łodzi, szczególnie w dni świąteczne.

Tracą na tem letnicy, koleje i okoliczni włościanie.

Sprawa rozkładu jazdy na kolejach, dowożących letników do okolic podmiejskich, skandalicznie dotychczas ignorowana, wielkim głosem domaga się rozwiązania. Od jednego z czytelników „Expressu” otrzymujemy na ten temat bardzo słuszne i rozsądne uwagi:

W pierwszym rzędzie ułożono nader fatalnie rozkład jazdy na stacji Łódź — Fabryczna.

Podczas gdy w godzinach poobiednich prawie co godzinę odchodzi pociąg (przeważnie do połowy pusty), to od godz. 16,40 do 19,30, czyli przez 3 godziny, niema żadnego pociągu, skutkiem czego setki letników, zamieszkujących okolice stacji Andrzejów, Gałkówek, Żakowice i t. d., a pracujących w różnych biurach i fabrykach do godz. 17 — 18, zmuszone są godzinami wyczekiwać na dworcu na pociąg.

Wielu letników ma jeszcze ze stacji i godzinę i więcej drogi do swego miejsca zamieszkania. Korzystając z pociągu o godz. 19,30 (przepełnionego zawsze do niemożliwości), docierają do swoich rodzin już

po zapadnięciu zmroku, i to teraz w lipcu, przy najdłuższych

dniach, a za 4 — 6 tygodni z powodu ciemności już wogóle dojeżdżać nie będzie można.

Czyżby nie można temu zaradzić i puścić jeszcze jeden pociąg dla letników o godz. 18, albo przesunąć jeden z wcześniejszych pociągów podmiejskich, mający zbyt małą frekwencję?

Wiele osób z tego powodu wogóle zrezygnowało z letniska w tych okolicach, inni znów korzystają ze znacznie droższych autobusów z Widzewa.

Teraz przejdźmy do rozkładu pociągów rannych na tym dworcu. Pierwszy pociąg odchodzi z Łodzi o godz. 7,00, następny (tylko w niedzielę) o godz. 10,50 (pociąg o godzinie 9,05 już kilka tygodni z powodu reperacji wiaduktu za Gałkówkiem nie kursuje, a pociąg pospieszny o godz. 7,50 na wyżej wspomnianych stacjach nie przystaje.

Wystarczające jest to może w dniu powszednim, lecz stanowczo nie starczy w niedzielę i święta,

gdyż tysiące ludzi zalega zrana dworzec chcąc się wybrać na wycieczkę zamiej-

ską, odwiedzić krewnych na letnisku itd.

Wówczas odgrywa się przy zdobyciu miejsc w pociągu wprost sceny z pieńka dantejskiego: przedziały są przepełnione pasażerami, kobiety i dzieci mdleją, a służba kolejowa przygląda się temu obojętnie, nie myśląc, jakby zarządzić złemu i dodać kilka wagonów, choćby towarowych do pociągu, lub puścić dwa czy trzy pociągi dodatkowe przed obiadem.

Ostatecznie setki osób, nie mogąc do stać się do pociągu opuszcza dworzec i rezygnuje z wycieczki.

Czy tak być powinno? Czyż władze kolejowe nie powinny w miarę możliwości popierać

ruchu wycieczkowego

i turystycznego, jak to się wszędzie dzieje zagranicą?

Któż na tem traci? W pierwszym rzędzie okoliczni właściciele letnisk, gdzie z tego powodu w roku bieżącym dużo mieszkań pustkami stoi, ale również traci i sama kolej dziesiątki tysięcy złotych co tydzień.

Co do stacji Łódź — Kaliska, to tam wogóle niema pociągów z którychby pracujący łodzianin mógł korzystać i dojeżdżać do suchych i lesistych okolic Główna lub powiatu łaskiego, a powracać w odpowiedniej porze. Ba, nawet pociąg popołudniowy do Sieradza i z powrotem wieczorem, podany w rozkładzie, z niewiadomych przyczyn dotychczas nie kursuje.

Czas już chyba najwyższy skończyć z temi stosunkami na naszych kolejach!

Bol. Koczyński.

Dwa modele modnych sukni ze sztucznego jedwabiu

PSY SIĘ WSCIEKAJĄ!..

Wczoraj zdarzyły się w Łodzi dwa wypadki pokąsania przez psy.

Łódź, 19 lipca.

„Express” już donosił o szerzającej się w Polsce wściekliznie psów.

Trwające już od kilku tygodni upały sprzyjają szerzeniu się wścieklizny, należałoby więc zawczasu pomyśleć o zaradczych środkach.

Na ulicach naszego miasta bardzo często można spotkać się z karygodnym objawem nieprzestrzegania przez obywateli przepisów o utrzymaniu zwierząt.

Przedewszystkiem istnieje przepis, nakazujący właścicielowi psa nakładanie kagańca i trzymanie zwierzęcia na smyczy.

Tymczasem bardzo wielu ludzi ignoruje poprostu rozporządzenie z tej dziedziny, a skutek jest taki, że zarządzone wścieklizną psy rzucają się na przechodniów, powodując nieraz ciężkie i niebez-

pieczne rany.

W dniu wczorajszym naprzykład zdarzyły się dwa wypadki pokąsania.

Pierwszy wypadek zdarzył się na podwórzu domu przy ulicy Przędzalniczej 36.

Ofiara psiego apetytu padła 4-letnia Zosia Pawiakówna, którą walęsający się po podwórzu pies ugryzł w lewą nogę.

Drugi wypadek miał miejsce na ulicy gdzie puszczone bez kagańca pies pogryzł niejakiego Gustawa Sztarka.

Poszkodowany zwrócił się ze skargą do policji, która przeprowadziła dochodzenie i ustaliła, że pies jest własnością Bronisława Turlakiewicza, zamieszkałego przy ul. Grodzieńskiej 14.

Przeciwno Turlakiewiczowi spisano protokół.

Napad

na gospodarza wiejskiego w bramie domu przy ul. Wólczańskiej № 70.

Łódź, 19 lipca.

Wczoraj, o godzinie 3-iej popołudniu na ulicy Wólczańskiej około numeru 70-go jakiś nieznamy osobnik podszedł do przechodzącego ulicą gospodarza wiejskiego, Baltazara Gałka w celu kupienia od niego pewnej ilości jajek.

W celu dokonania transakcji, obaj weszli do bramy domu przy ul. Wólczańskiej 70.

W pewnej chwili nieznamy uderzył Gałka pałką w głowę tak silnie, że G. zatoczył się na nogach i padł nieprzytomny na ziemię.

Napastnik zabrał mu 70 złotych i zbiegł w niewiadomym kierunku.

Policja wszczęła dochodzenie w celu schwytania sprawcy napadu.

Smiała kradzież

w składzie fabrycznym przy ulicy Narutowicza 55.

Łódź, 19 lipca

Nocy ubiegłej nieznamy złoczyńcy dostali się do fabryki pończoch p. H. Szmulewicz przy ulicy Narutowicza 55 gdzie zapomocą przystawionej drabiny do okna dostali się do składu fabrycznego, mieszczącego się na drugim piętrze.

Złoczyńcy skradli 15 sztuk białego towaru wartości kilku tysięcy złotych i zbiegli w niewiadomym kierunku.

Zawiadomiona o wypadku policja wszczęła śledztwo w celu odszukania sprawców śmiałej kradzieży.

Łódź—Poznań 3:1 (2:0).

Reprezentacja Łodzi lepsza o całą klasę.—Wynik nie jest miernikiem sił i zapewnia Turystom w mistrzostwie Polski pewne zwycięstwo nad Wartą.

Poznań przysłał wszystko, co miał najlepszego, trzeba jednak powiedzieć, że prócz bramkarza, cała drużyna gości nie dorównywała naszej pod żadnym względem. Technicznie Łódź była stawczo lepsza, a brak startu do piłki, w czym Poznań chwilami górował, łożenie nie tylko wyrównywał, lecz o całą klasę przewyższali pracowitością w pomocy i obronie.

Niestety, nie można tego powiedzieć o naszym napadzie, który z winy przede wszystkim Herbstreicha, nie stał na wysokości zadania. Nawet Al. Kubik, grający poraz pierwszy w ciągu swej 15-letniej kariery piłkarskiej na lewym skrzydle, nie zepsuł tyle pozycji i nie przerwał tyle cennych nici łączności akcji napadu, co Herbstreich. Gracz ten izobował Michalskiego II na prawem skrzydle, oddając mu w ciągu całej gry jedną edyną piłkę, z której sam, po wypracowaniu przez Michalskiego i oddaniu mu bramkę zrobił. Trzeba również przyznać, że Michalski nie był doskonałym graczem. Winę ponosi tu jego brak rutyny boiskowej, nierozdzielnie związanej z wiekiem i zaledwie rozpoczętą karierą sportową.

O reszcie naszego napadu trudno również coś pochlebnego powiedzieć. Kubik Stefan, zbyt często grał, jako środkowy pomocnik, pozostając daleko w tyle, wskutek czego utrudniał często naszym doskonałym pomocnikom akcję. Kulawiak, dobry w polu, grał w pozycjach podbramkowych bez wykończenia, nie zdobywając się nigdy na skuteczny strzał. Kubik Al. na lewym skrzydle, jak już na wstępie zazaczyliśmy, jako skrzydłowy, nie zepsuł nic, zawiódł jednak, jako strzelec, zwłaszcza w drugiej połowie gry, w której mógł on rezultat Łodzi znacznie poprawić.

Pomoc i obrona Łodzi oraz bramkarz — dobre.

W drużynie gości, najlepszy na boisku wogóle był Funtowicz w bramce. Gracz ten miał naprawdę ciężkie zadanie, z którego wywiązał się świetnie. To też śmiało można twierdzić, że gdyby nie jego świetna gra i szczęście, Poznań zeszedłby z boiska z dwucyfrową porażką. Para obrońców gości średnia, o miernym wykopie i takież taktyce.

Pomoc również nie przedstawiała graczy reprezentatywnych: obaj boczni pracownicy, lecz gra ich przedstawiała za ledwie przeciętną klasę, środkowy zaś za wiele pozował i grał na kości przeciwnika. Doskonałą była linja napadu Poznania, prócz prawoskrzydłowego, który wyróżniał się zupełną bezradnością i specjalnością w gubieniu piłki.

Przebieg gry nosił na sobie znamię decydującej przewagi Łodzi, która gości przewyższała pod każdym względem. — Ci zaś wyróżniali się wybitnie brutalną grą, co się na nich zupełnie zasłużyło zemścić. Sędzia zmusił ich, przez usunięcie z boiska Daberta i Fliegera (obaj z Warty), do grania w ciągu ostatnich 20 minut w dziewiątkę.

Zasługa w tem wielka reprezentacji Łodzi, która w drugiej połowie, mając

2:0 na swoją korzyść, popuściła trochę w tempie i ambicji. Ośmieliło to gości i upoważniło ich do marzenia o zwycięstwie, zwłaszcza po zrobieniu honorowej bramki w 21 minucie. Odtąd, Poznań zaczyna grać brutalnie, dążąc do zwycięstwa wszystkimi środkami. Ponieważ że środki te były w 90 proc. niedozwolone, w 24 min. sędzia usuwa Daberta za niesportowe zachowanie się i obrazę słowną, zaś Fliegera za niebezpieczną grę. Popelnil on na Milde, zagrażający bezpieczeństwem życia foul. Milde wrócił wprawdzie wkrótce na boisko, lecz po zakończeniu zawodów zmuszony był udać się do lekarza, gdyż foul Fliegera spowodował przykre komplikacje.

Naogół Łódź może być ze swej drużyny zupełnie zadowolona, a przede wszystkim Turysty, którzy do reprezentacji dali aż 8, zaś Warta 7 graczy. Ponieważ reprezentacja Łodzi wyobrażała znacznie wyższą klasę, więc i spotkanie Warty z Turystami o mistrzostwo Polski w dniu 15 sierpnia r. b. przesądza już niemal zwycięstwo na korzyść fioletowych.

Sędzia, p. Przeworski, słaby, publiczności mało.

Rr. Romanek.

Dalszy ciąg rozgrywek o mistrzostwo klasy B.

Hakoah—G. M. S. 3:2 (2:1).

Sędzia zmuszony był przerwać zawody wskutek skandalicznego zachowania się drużyny G. M. S.

Informacja Wydziału gier i dyscypliny, konieczna.

Po dłuższym letargu, na jaki zapadła pierwsza drużyna Hakoah, po całym szeregu niepowodzeń w rozgrywkach o mistrzostwo klasy B, uśmiechnął się tej drużynie znów los szczęścia.

Będąc już jedną nogą w klasie C, potrafił ambitny zespół Hakoah w ciągu ostatnich tygodni nie tylko zapewnić sobie dalsze miejsce w klasie B, ale nawet zająć jedno z zaszczytniejszych miejsc w tabeli.

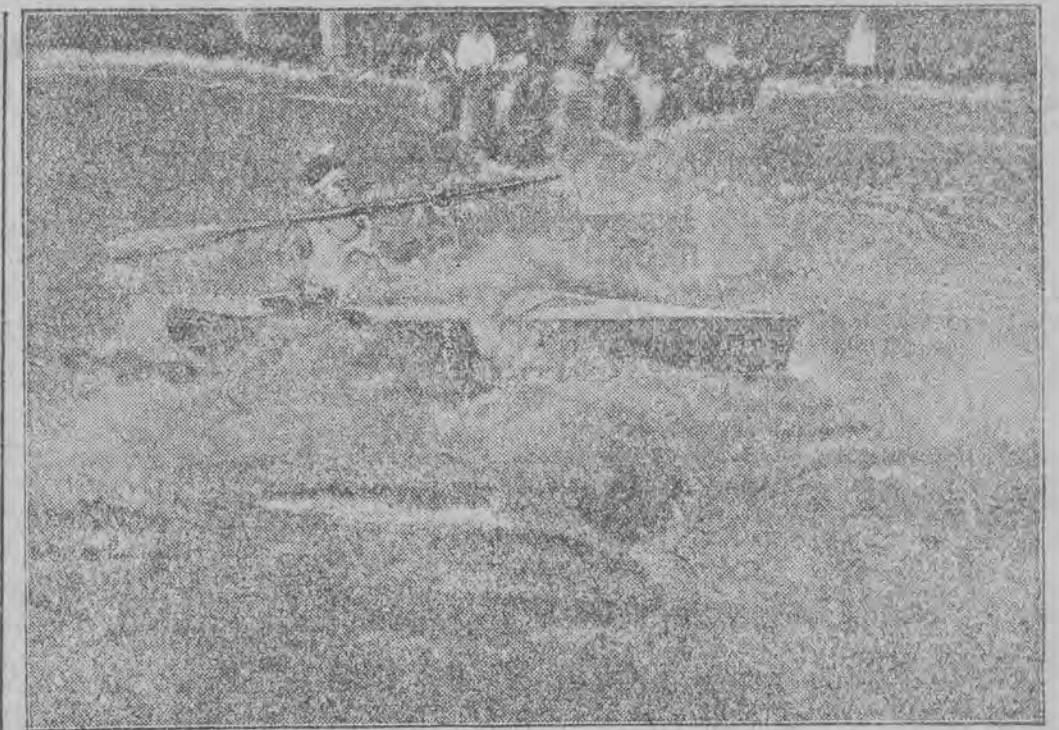
Na pozostanie w klasie B i na odegranie w niej ważnej roli Hakoah w zupełności zasługuje, bowiem obecna jej pierwsza drużyna niczem nie ustępuje niejednemu nawet A-klasowemu zespołowi.

Przechodząc do omówienia sobotnich zawodów z przykrością stwierdzić nam wypada, że dotychczas zupełnie karna i dyscyplinowana pierwsza drużyna G. M. S-u, swoim niesportowym zachowaniem się, dała o sobie jaknajgorsze świadectwo.

Jest to objaw smutny u naszych piłkarzy, że nie potrafili panować nad swymi nerwami, czyniąc z pięknej bądź co bądź gry w futbol istny bałagan, czy to świadomie foulując przeciwnika, czy to groźbami, a często nawet rękoczynami, zmuszając Bogu ducha winnego sędziego do przerywania zawodów, za które przebieg publiczność płaci i ma prawo żądać dokończenia gry.

Mamy do zanotowania nowy fakt z meczu sobotniego, gdzie doskonały sędzia p. Dancyger zmuszony był, ulegając groźbom niektórych graczy G. M. S., a nie chcąc narażać swej osoby na szwank zmieć decyzje na korzyść tej drużyny, a wreszcie przerwać zawody, nie mogąc prowadzić ich pod presją.

Wydział gier i dyscypliny powinien wejrzeć raz wreszcie w tę sprawę z całą surowością, a winnych ukarać w taki sposób, ażeby kara odciągała innych,

Przejazd kajakiem przez niebezpieczny wir na Iserze.

EXPRESS SPORTOWY.

T. K. S. — Sparta zawody o puchar PZPN odbędą się prawdopodobnie we wtorek 20 bm. o ile PZPN odrzuci protest Warty, która prosiła o nieuznanie ostatnich zawodów TKS — Warta z powodu prowadzenia ich przez nieuprawnionego sędziego.

Austrjacki związek piłki nożnej zniósł obowiązkową dla sportu piłkarskiego dwumiesięczną przerwę letnią.

Mistrzostwo okręgu wileńskiego zdołał wygrać pp. leg., zwyciężając ostatnio ze-

sztorocznego mistrza „Pogoń” w stosunku 3:1.

D. F. C. (PRAGA), zwyciężając Victorie Žižkow 4:1, zdobył złoty puchar, ufundowany przez Czech. Słow. Zw. Piłki Nożnej.

Mistrzostwo Turcji w piasek nożnej zdołał wygrać ciężki walec Galata Serall.

Less znakomity napastnik DFC — (Praga) został zaproszony przez Spartę czeską do wzięcia udziału w jej turnieju po Ameryce.

Czeski związek piłki nożnej pertraktuje z Jugosławją, Bułgarią, Turcją i Rumunią w sprawie zorganizowania turnieju piłki nożnej.

Nurmi, najlepszy człowiek świata pobił w ubiegłym tygodniu, w spotkaniu ze szwedem Wide, nowy rekord światowy.

Spotkanie odbyło się w Sztokholmie na 300 mtr. Nurmi uzyskał czas 8:20 stawiając o trzy metry za sobą Widego.

Stary rekord, który również pobił Nurmi był gorszy od obecnego o 4,4 sek.

Turniej tenisowy w Berlinie przynosił niemal każdego dnia cały szereg niespodzianek.

Sensacją dnia wczorajszego było spotkanie dr. Landmana z amerykańcem Kinseyem. Nadspodziewanie odnosi dr. Landman świetne zwycięstwo, bijąc gościa w stosunku 6:1, 6:0, 6:4.

Nasz rodak Najuch, odniósł drugie z kolei zwycięstwo nad Kinseyem 3:0, 6:2, 5:7.

Marsz ze strzelaniem bojowym o mistrzostwo

D. O. K. IV.

Zwycięzcą został 27 pułk piechoty.

W piątek odbyły się zawody o mistrzostwo DOK IV w marszu ze strzelaniem bojowym na 200 mtr.

W zawodach powyższych wzięło udział 8 zespołów pułkowych, każdy złożony, zjednego oficera, 1 podoficera i 12 szeregowych w pełnym bojowym rynsztunku.

Po wylosowaniu miejsc, rozpoczęto zawody w obecności generała Dąbkowskiego — naczelnego kierownika, p. majora Kaniowskiego, kierownika zawodów p. kpt. Bojarskiego oraz kolegium sędziów.

Pierwszy przybył na metę zespół 27 p. p. z p. kpt. Wójcikiem Januszem i p. sierż. Roguskim na czele, w czasie 1 godz. 13 min., drugi — 25 p. p. w 1 godz. 17 min., trzeci 31 p. p. w 1 godz. 22 min.

W strzelaniu bojowym na 200 mtr. pierwsze miejsce przyznano 25 pp., skutkiem czego w ogólnej klasyfikacji zwycięstwo w zawodach odniósł 25 p. p., który czas stracony w marszu nadrobił strzelaniem.

S. K.

Baraton, mistrz Francji w biegu na 150 mtr., pobił w dniu onegdajszym rekord światowy na 1000 metr., uzyskując czas 2:27,4.

Strejk górników angielskich.

Górnicy starają się o subsydja sowieckie.

Londyn, 18 lipca
Egzekutywa angielskich górników wybrała nowy zarząd i rozeszła się nie powziawszy żadnych uchwał decydujących w sprawie strajku.

W ten sposób rozbiły się nadzieje, że dojdzie do załatwienia konfliktu w tych dniach. Faktem jest, że kasy strajkujących są zupełnie wyczerpane i że

jest akcja w toku, aby otrzymać pewne subwencje ze strony zawodowych związków sowieckich.

W kołach dobrze poinformowanych są przekonani, że z sowieków już nie będą napływać żadne subwencje i że górnicy angielscy będą zmuszeni do kompromisu.

Królowie nie zgadali się

Alfons nie dostał nic od Jerzego.

Londyn, 18 lipca
Prasa angielska stwierdza chociaż w formie zakluzulowanej, że wizyta królewskiej pary hiszpańskiej w Londynie nie dała oczekiwanych wyników. Hiszpańska para królewska zamierzała przede wszystkim przeprowadzić dwa postulaty: 1) zapewnienie poparcia Anglii w kwestji stałego miejsca w Radzie Ligi narodów dla Hiszpanji; 2) zapewnienie poparcia Anglii mandatu kolonialnego Hiszpanji nad TANGEREM na lat 5.

W pierwszej sprawie Chamberlain

wyraźnie stwierdził, że nie może żadnych obowiązków przyrzeczeń udzielać, a co się tyczy Tangeru, to oświadczył, że Włochy, Hiszpanja, Anglja i Francja mają wspólny udział w administrowaniu Tangeru i statut nie może być zmieniony bez udziału wszystkich tych państw.

Prasa angielska dochodzi do wniosku, że wobec tego parze królewskiej hiszpańskiej nie udało się przeprowadzić swych postulatów.

Bułgaria i Rumunia

po dawnemu drą koty.

Londyn, 18 lipca.
Z Sofji donoszą, że incydent graniczny między Bułgarią i Rumunią przybiera coraz poważniejszy charakter. W Tu traktanie zostało, według doniesień ze źródeł bułgarskich, zabitych 30 bułgarów. Źródła bułgarskie stwierdzają, że

Rumunia ma rzekomo przeprowadzić na cjonalizację Dobrudży w duchu rumuńskim, wobec tego w Sofji jest tendencja zaproponować wizytę delegacji ligi narodów, dla stwierdzenia położenia bułgarów w Dobrudży.

Ministrowie litewscy kradli

wiele tylko wzięło: trochę dla partji, trochę dla siebie

Wilno, 18 lipca.
Z Kowna donoszą: Posiedzenie sejmku było wyjątkowo burzliwe. W interpelacji stronnictwa rządowego wyszły na jaw sensacyjne rewelacje w sprawie szalowania pieniędźmi przez były rząd na-

cjonalistyczny. Pieniądze te szły bądź to na agitację i cele organizacyjne chrześcijańskiej demokracji, bądź też do prywatnych kieszeni ministrów. Zapowiedziane są dalsze sensacje w tym względzie.

Spadek franka

powoduje orgię drożyzny.

Paryż, 18 lipca.
Nowa niżka franka francuskiego spowodowała prawdziwy run na banki francuskie. Ludzie odbierają masowo depozyty i kupują walutę zagraniczną. Inflacja szaleje we Francji w całej pełni. Ceny są podwyższane niemal codziennie. Od wczoraj do dziś cena kilograma chleba podskoczyła z 2.50 na 2.70 fr.

Ameryka

na serjo myśli o pożyczkach.

Nowy Jork, 18 lipca.
Podsekretarz stanu Mellon opuścił Waszyngton i wyjechał do Nowego Jorku. Dziś prawdopodobnie opuści Nowy Jork i wyjedzie jednym ze statków amerykańskich do Anglii, Niemiec, Francji i innych państw Europy, aby przestudować ich obecny stan finansowy.

Powódź w Jugosławji

Białogród, 18 lipca.

Polska Agencja Telegraficzna.
Dziś po poł. koło Apatin wozbrane wody przerwały tamę na przestrzeni 23 metrów. Przerwa w ciągu kilku godzin rozszerzyła się do 30 wskutek czego zalanych zostało dalsze 50 tysięcy ziemi ornej.

Burze i huragany nad Saksonią

Berlin, 17 lipca.

Nad całą Saksonią przeciąga fala potężnych burz i huraganów.

Rzeki występują z brzegów. Linie kolejowe są częściowo przerwane, mosty uszkodzone.

Ciężko ucierpiały wspaniałe lasy państwowe.

Belgrad, 17 lipca.

Polska Agencja Telegraficzna.
Rzeka Kolubara wylała w okolicach Waljewa. Szkody są znaczne.

Zabójca Lindego

PROSI O ŁASKĘ.

Z Warszawy donoszą:

Zabójca b. prezesa P.K.O. 5, p. Huberta Lindego, sierżant Trzmielewski, skazany przez sąd wojskowy na 10 lat ciężkiego więzienia, zgłosił w ostatniej chwili przed uprawomocnieniem się wyroku, zażalenie nieważności.

Skazany domaga się zmniejszenia mu zbyt „strasznej” kary. Akta przeszły już do najwyższego sądu wojskowego, który wyznaczył ma niebawem termin rozprawy apelacyjnej.

Samochód się wywrócił

Kto wie jakie palce były w tem umoczone?

Berlin, 18 lipca.

Samochód wiozący kilku oficerów międzysojuszniczej komisji kontrolnej, wywrócił się wczoraj w nocy na szosie pod Itzehoe koło Hamburga. Oficerowie francuscy ponieśli poważne obrażenia ciała i zostali przewiezieni do Hamburga. W kołach międzysojuszniczej komisji stwierdzają, że wywrócenie samochodu prawdopodobnie zostało spowodowane przeszkodami, wzniesionymi przez Niemców.

Zyje z kulą w sercu

naprzekór wszystkim powagom medycyny.

Wiedeń, 18 lipca

Z Steindamanger donoszą o niestetycznym wypadku w historii medycyny. Do jednego z lekarzy zjawili się osobnik, skarżący się na ucisk w okolicach serca. Podczas rentgenizacji stwierdzono, że w prawej komorze serca znajduje się kula rewolwerowa. Jak można wnosić z zeznań pacjenta, kula ta znajduje się w sercu od roku 1915, kiedy ów pacjent został ranny na froncie rosyjskim. Fakt ten wywołał wielkie zainteresowanie w kołach medycznych.

Pożar w Dunkierce

Dunkierka, 18 lipca.

Polska Agencja Telegraficzna.

Pożar, powstały — jak przypuszczają skutkiem podpalenia, zniszczył tu ma gazyn zboża. Straty obliczają na jeden milion franków. Zaznaczyć należy, że również w ostatnich dniach miały tu miejsce podobne pożary.

Dr.
L. Prybulski
Zawadzka № 1.
Telefon Nr. 25-38
Choroby skorne
włosów, wenerycz-
ne i moczopięciowe
(leczenie światłem
Lampa kwarcowa
i promieniami
Röntgena.
Przyjmuje od 9—2
i od 5—8
Dla pań od 4—6
Oddzielna pocze-
kalnia.

Dr.
Czesław Jastrzębski
chor. oczu
przyjmuje
Piotrkowska 121,
od 4-6 i w Lecznicy
na Zachodniej 27
od 9.30 — 1 rano
środa i piątek od
3—4 codz

CASINO

Dziś i dni następnych!

— Wspaniały dramat erotyczny pod tytułem: —

„Ten, który się zaprzedał”

W rolach głównych: Genjalny HANS MIERENDORF prześliczna VIVIAN GIBSON i BRUNO KASTNER.

PONADTO! Gościnnie występy artystyczne PONADTO!
— I. —

Nada Karení, znakomita śpiewaczka, łódzianka, która po wielkich sukcesach zdobytych w wielkich rewjach Berlina Frankfurtu i t. d. przybyła na krótki okres do Łodzi — odśpiewa najnowsze szlagierowe piosenki

— II. —

Ulubieniec łódzkiej publiczności **Władysław Lin,** odśpiewa własne utwory: a) Bigos aktualny. b) Kino bez ekranu, c) Zadrzyjcie.

— III. —

Fenomenalny duet francuski

Charmell et Browning, odtańczę: a) Fantazja hiszpańska, b) Komiczny apasz z Powiśla

Początek o godz. 4.30.

Sala wentylowana i chłodzona.

Orkiestra symfoniczna

Od 4.30 do 6 na seans kinematograficzny cena miejsc: **1 ZŁ.**

Prenumerata: W Łodzi zł. 3.50 miesięcznie. — Zamiejscowa 5 zł. miesięcznie. — Zagranicą 7 złotych miesięcznie. — Odnoszenie do domu 30 groszy.

Ogłoszenia: ZWYCZAJNE: 8 gr. za wiersz milim. trójny (na stronie 10 sz. alt.) W TEKSCIE: 40 groszy za wiersz milim. (na stronie 4 sz. alt.). NEKROLOGI I NADESLANE: 30 gr. za wiersz milim. (na stronie 4 sz. alt.). Zarezerwowane i zastrzeżone, po tekście 10 zł. Zamiejscowa o 50 proc. Zapran. o 100 proc. dróż. Za terminowy druk ogłoszeń administr. nie odpowiada. Drobne 10 gr. Poszukiwanie pracy 5 groszy. Najmniejsze 50 gr.

Redakcja i Administracja Piotrkowska 49.
Telefony redakcji 27-24, 36-43, 36-44 — —
Telefon administracji 22-14. — — —

Godziny przyjęć redakcji 6 — 7
po poł. Rękopisów niezamówio-
nych nie zwraca się. — — —

Ogłoszenia kolorowe (mi-
nimalna wielkość ówierz
strony) 100 procent drożej